

POUKA 9

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: Matej 5,17.18

Središte proučavanja: Psalam 119,93; Propovednik 7,29; Matej 7,24–29; Rimljanima 3,20

Priča se o blizancima koji su od ranog detinjstva učili da je svako zadovoljstvo greh. Njihova dela bila su sputana strogim pravilima: ne čitaj tu knjigu, jer je to greh; ne jedi tu hranu, jer je to greh; ne smeji se, jer je to greh; ne idi na to mesto, jer je to greh. Kada su odrasli, njihovi životni putevi su se razdvojili. Jedan brat je razvio veliki strah od zabranjenog i jedva se usuđivao da izađe iz kuće, strahujući da ne dođe u dodir sa moralno i fizički zagađujućim uticajima. Čak se plašio da otvori prozor svoje sobe i nije se usuđivao da jede većinu proizvoda koji su se prodavali na pijaci. Na kraju je umro mlad zbog preterane uzdržljivosti.

Drugi brat je, međutim, patio od suprotnog problema. Razvio je snažnu privlačnost prema zabranjenom. Eksperimentisao je sa drogama, opijao se alkoholom i posećivao razne kockarnice i mračna mesta. Stekao je i poseban apetit za određene zabranjene vrste hrane. Nije prošlo mnogo, a mladić se razboleo i umro od preterivanja.

Da li je onda vaspitanje koje su dobili bilo toliko pogrešno? Uostalom, zar ne treba da činimo sve da izbegnemo greh? Suštinski problem njihovog vaspitanja bio je u tome što nikada nisu naučili šta greh zaista jeste. Nisu razumeli ni zašto je greh zlo; zato nisu bili osposobljeni da se protiv njega bore. U ovoj pouci govorićemo o tome šta je greh i kako ga pobediti.

Drugi deo: Komentar

Šta je greh i zašto je greh zlo?

Neuspeh u prepoznavanju greha. Kada ne nazovemo greh njegovim pravim imenom, mi zapravo doprinosimo problemu greha. Recimo, ako ne nazovemo preljubu grehom, rizikujemo da umanjimo njenu opasnost i, još gore, da je učinimo nečim normalnim i prihvatljivim.

Problem neuspeha da se greh nazove pravim imenom posebno je rasprostranjen u mnogim kulturama danas. U sekularnom društvu termin *greh* se često izbegava iz više razloga. Najpre, sekularizovano društvo izbegava reč *greh* jer ona ima religijske konotacije. Za većinu ljudi greh ne postoji; on podrazumeva nešto što je Bog ili religija zabranila. Za većinu onih koji ne veruju u Boga i ne pridržavaju se moralnih standarda religije, ne postoji tako nešto kao greh. Oni govore o greškama, zločinima, etičkim ili društvenim prestupima, ali ne o *gresima*. Iz njihove perspektive, razgovor o grehu je, dakle, neumesan ili se čak doživljava kao napad na njihove slobode. Međutim, jedna od ozbiljnih posledica odbijanja da priznamo greh jeste ostajanje neupućenima u prirodu zla. Tako, za sekularni um, motivacija da se izbegne „greška“ ne proizlazi iz uverenja da je ona loša ili zla, već iz društvenih ili građanskih obzira. Sekularni um ne zna da greši, jer nema znanje o onome što Biblija naziva „strahom Božjim“.

Kada je Avram putovao u stranu zemlju, brinuo se da će biti loše tretiran jer ljudi tamo nisu imali strah Božji (1. Mojsijeva 20,11) u svom srcu. Dakle, pojam „greh“ bio

im je stran. To, međutim, ne znači da oni koji ignorišu greh nisu odgovorni za njega. Čak i ako oni koji su neupućeni u svoj greh ne veruju u Boga Izrailjevog, isti taj Bog će im suditi, jednako kao što će suditi i svom narodu (Amos 1; Amos 2). A za one koji znaju da „greše“, a ipak odbijaju da to priznaju i kažu da nisu zgrešili, Bog obećava da će voditi svoju parnicu protiv njih (Jeremija 2,35).

Greh kao izopačenje. Hebrejska reč za greh *kht'* doslovno znači „promašiti cilj“. „Greh“ se razume kao „izobličjenje“ ili „odstupanje“ od izvornog „ispravnog“ puta. Propovednik opisuje ljudsko stanje kao tragično „iskrivljeno“; ono je nepopravljivo: „Što je krivo, ne može se ispraviti“ (Propovednik 1,15). Zbog toga se činjenje „greha“ povezuje sa problemom „zaboravljanja,“ što se odnosi na prošlu situaciju koja je nepopravljiva, izgubljena u vremenu. Zato brojni biblijski tekstovi pozivaju Božji narod da ne zaboravi, da ne bi pao u greh nesvesno (5. Mojsijeva 6,12; 5. Mojsijeva 32,18; uporedi sa Jakov 1,24).

Greh protiv Boga. U starom Izrailju, greh je bio religijski čin koji se neposredno ticao Boga, poput, na primer, idolopoklonstva (5. Mojsijeva 9,16) ili neposlušnosti Bogu (5. Mojsijeva 1,41). Nepravda ili etički prestupi protiv ljudi takođe su se smatrali grehom protiv Boga.

Kada je Josif odbio razvratne pokušaje Potifarove žene, koja je nastojala da ga zavede da legne s njom, on je njen predlog prepoznao ne samo kao zločin protiv njenog muža, već i kao greh protiv Gospoda (1. Mojsijeva 39,9). Kada je David počinio preljubu sa Vitsavejom i sredio da njen muž, Urija Hetitin, bude ubijen, kasnije je shvatio da je time zgrešio protiv Gospoda (2. Samuilova 12,13).

Kasnije, tokom starozavetne istorije, proroci su ukoravali narode i Izrailj zbog nasilnih zločina i nemoralnih dela kojima su nanosili štetu drugima (Amos 1,11; Amos 2,6–8). Mihej ide toliko daleko da ističe nadmoć etičke odgovornosti nad ritualnom pobožnošću (Mihej 6,6–8).

Novi zavet nastavlja u istom smeru. Za Isusa, ako grešimo protiv bližnjih ili ih zanemarujemo, to je kao da smo zgrešili protiv Njega (Matej 25,45). Za Pavla, kada grešimo protiv braće, „grešimo protiv Hrista“ (1. Korinćanima 8,12). Čak i kada grešimo protiv sopstvenog tela, grešimo protiv Boga. Obrnuto je takođe tačno: prvi Adamov greh protiv Boga imao je posledice na njegov život i na njegovu okolinu (1. Mojsijeva 3,17–19). Greh je uzrok smrti svih ljudi (1. Mojsijeva 2,17), princip koji se ponavlja više puta u Bibliji (Priče Solomonove 8,36; Jezekilj 18,4; Rimljanima 5,12). Pošto je naše telo hram Svetoga Duha, grešiti protiv tela znači grešiti protiv Boga (1. Korinćanima 6,18–19).

Kako možemo da se borimo protiv greha?

Znanje o grehu. Mi ne možemo da učinimo ništa protiv greha svojom sopstvenom snagom. Dakle, prvo rešenje problema je jednostavno prepoznati greh i priznati da je sama njegova priroda zla. Za tu svrhu potreban nam je Božji zakon. Jer samo „kroz zakon dolazi poznanje greha“ (Rimljanima 3,20). Zakon se, dakle, poredi sa „tutorom (čuvarem)“ koji nas vodi Hristu (Galatima 3,24). Kao što je tutor u starogrčkom društvu imao zadatak da dete dovede svom učitelju, tako i Božji zakon vodi nas Hristu. U toj borbi za pravednost shvatićemo koliko je to teško i koliko smo bespomoćni. Tada ćemo uvideti da nam je jedina nada da se uhvatimo za Božju blagodat.

Put Adama i Eve. Razmotrimo Adamovo i Evino priznanje greha. S jedne strane, možemo da zaključimo da su oni shvatili da su prekršili Božji zakon jer su se sakrili od prisustva pravednog Boga (1. Mojsijeva 3,6–10). S druge strane, kada ih je Bog

pozvao da se pojave i započeo Svoju istragu o onome što se dogodilo, oboje su svoju krivicu prebacili na Boga. Adam se pozvao na svoju golotinju, što je bilo izvorno stanje u kome ga je Bog stvorio (1. Mojsijeva 2,25), a zatim na ženu koju mu je Bog dao (1. Mojsijeva 3,12). Eva je okrivila zmiju, koju je takođe stvorio Bog (1. Mojsijeva 3,1.13). Jedini stih koji otkriva uticaj greha na prirodu Adama i Eve nalazi se u odeljku 1. Mojsijeva 3,22.23, gde Bog primećuje da su Adam i Eva izvorno bili kao Bog. (Napomena: hebrejski glagol *hajah*, preveden kao „posta“ u 1. Mojsijeva 3,22, trebalo bi prevesti u prošlom vremenu „bio (beše)“, kao u tekstu 1. Mojsijeva 3,1). Uobičajeni prevod „postao“ pogrešno sugerise da je greh doneo poboljšanje u njihovom stanju ili položaju. Takav prevod, uz to, daje utisak da je zmija bila u pravu kada je upozorila Evu da Bog ne želi da oni postanu kao On (1. Mojsijeva 3,5). U stvarnosti, Bog izražava žaljenje zbog tragične činjenice da su Adam i Eva, posle pada u greh, izgubili svoju sličnost sa Njim. Jedino Bog, dakle, prepoznaje stvarni negativni uticaj greha na njih. Adam i Eva nisu bili sposobni da priznaju greh jer su izgubili vezu sa Bogom. Sve dok nisu zgrešili, njihova povezanost sa Bogom omogućavala im je da prepoznaju stvarnost greha. Čim su se udaljili iz Božjeg prisustva, izgubili su sposobnost da razlikuju dobro od zla. Kao što komentariše Elen Vajt: „Mešanjem zla sa dobrim, njegov [Adamov] um je postao zbunjen, njegove mentalne i duhovne snage su otupile. Više nije mogao da ceni dobro koje mu je Bog tako slobodno darovao“ („Vaspitanje“ [Education], str. 25. originala).

Osnovna lekcija koju učimo iz pada čovečanstva u greh jeste sledeća: pošto su ljudi zgrešili, izgubili su svoj urođeni osećaj rasuđivanja, sposobnost da razlikuju dobro od zla. Dakle, odvojeni od Boga, mi nismo u stanju da tu procenu izvršimo uspešno. Upravo iz tog razloga Bog nam je dao zakon i jevanđelje. Potreban nam je zakon da bi nas vodio u pravom smeru. Isto tako, potrebna nam je Hristova blagodet da bi nam pomogla da u tom smeru hodimo s nadom i ljubavlju.

Treći deo: Primena u životu

Savet za učitelja: Zamolite jednog dobrovoljca da pročita razmišljanja o grehu u nastavku. Ostavite vremena za diskusiju o pitanjima koja slede ili za deljenje ličnih svedočanstava, kako je navedeno.

Za razmišljanje: Da li greh ikada nije greh?

Jedan hrišćanin je počinio preljubu. Kada su ga prijatelji suočili s njegovim neverstvom, on je tvrdio da to nije greh jer voli tu ženu. Budući da je Bog ljubav, taj čovek je tvrdio da Bog odobrava ono što je on učinio. Kasnije se ovaj čovek upustio u vezu sa još jednom ženom, a potom i sa drugim ženama. Kada su ga prijatelji ponovo suočili s tim novim situacijama i pitali ga da li Bog i dalje odobrava, čovek je odgovorio da više ne veruje u Boga.

Za diskusiju:

1. Setite se slučajeva iz svog života, života prijatelja ili iz vesti u kojima je greh opravdavan, pa čak i prikazivan kao dobro delo. Kakav je uticaj takvog stava na moralnu strukturu društva? Zašto je ovakvo razmišljanje toliko opasno?
2. Setite se primera iz Biblije, istorije ili savremenih događaja u kojima je zanemarivanje ili dekriminalizacija nečijeg greha dovela do povećanja njegove ili njene nesreće.
3. Koje biste argumente upotreabili da biste pomogli nekome da se suoči s realnošću svog greha?

Za razmišljanje: Greh i sreća. Na osnovu svog rada o povezanosti između etike i sreće, psihijatar Henri Baruk je zaključio: „Čovek pronalazi sreću u činjenju dobra drugima. Mi nismo srećni kada tražimo sopstvenu sreću. Čovek koji traži sreću nikada je neće pronaći“ (Henri Baruk, u „Subotnji mir“ [*Shabbat Shalom*], decembar 1996. godine).

1. Zamolite članove razreda da podele svedočanstva o sreći koju su doživeli kada su činili dobro drugima.
2. Odlučite da ove sedmice pomognete nekome ko ima neku fizičku, finansijsku ili duhovnu potrebu.